

DANMARK-NORGE UNDER NAPOLEONSKRIGENE

Nye ord, sidene 51-54

Norsk	Morsmål	Setning med ordet
selvstendig		
uselvstendig		
en union		
demokratisk		
mer demokratisk		
mest demokratisk		
å beholde		
beholdt		
har beholdt		
en flåte		
en handelsflåte		
en krigsflåte		
å frakte		
en bloкаде		
å bombe		
et ran		
å rane		
å erstatte		
en erstatning		
å få en erstatning		
å gi vekk		
uvanlig		
en avling		
en bark		
å blande		
en idrett		
en prestasjon		
en retning		
en tankeretning		
opptatt		
å være opptatt av		
noe		

DANMARK-NORGE UNDER NAPOLEONSKRIGENE

Vi leser lange ord. Hvilken stavelse har mest trykk?

selv-sten-dig de-mo-kra-tisk be-hold-e blo-ka-de er-statt-e er-stat-ning

u-van-lig av-ling i-drett pres-ta-sjon ret-ning opp-tatt

Eksempelsetninger med noen nye ord. Sett kryss hvis du forstår setningen.

		Forstår
å beholde	Du lånte en blyant av meg. Du trenger ikke å gi den tilbake. Du kan beholde den. Norge fikk en ny grunnlov i 1814. Fikk de beholde denne grunnloven da landet gikk inn i union med Sverige?	
en avling	I år har de dyrket mye poteter. De har en stor potetavling.	
å erstatte en erstatning	Du har ødelagt mobilen min. Du må erstatte den. Jeg vil ha erstatning. Sverige mistet Finland. Den svenske kronprinsen ville ha Norge som erstatning.	
en prestasjon	En prestasjon er noe du har gjort og klart bra fordi du er veldig flink, er modig eller har gjort en god innsats. Du har jobbet så bra og klart så mye! Det er en stor prestasjon!	
en retning en tankeretning	Vi var på tur i går, og været ble dårlig. Vi så lite, og vi visste ikke hvilken retning vi skulle gå i. En tankeretning er en samling med tanker, med ideer. Nasjonalismen er en tankeretning.	
å være opptatt å være opptatt av	Jeg kan ikke komme på besøk i kveld. Jeg er opptatt. Han er veldig interessert i politikk. Han er opptatt av politikk.	
en flåte	Norge har mange handelsskip. Norge har en stor handelsflåte. Norge har ikke så mange krigsskip. Norge har ikke en stor krigsflåte.	

DANMARK-NORGE UNDER NAPOLEONSKRIGENE

Grammatikk. Adjektivbøying

Adjektiv er en ordklasse, en ordfamilie. Et adjektiv forteller **hvordan** noe eller noen er, for eksempel en **fin** dag, en **dyr** bil, en **god** leder, et **demokratisk** land. Vi kan gradbøye et adjektiv:

fin – finere – finest

dyr – dyrere – dyrest

Eksempelsetning: Været var finere i går enn i dag. Men i forgårs var det finest.

Noen adjektiv er spesielle. Du må pugge disse adjektivene. Eksempler på slike adjektiv er god (god – bedre – best), mange (mange – flere – flest) og få (få – færre – færrest).

Lange adjektiv, adjektiv med flere stavelser bøyer vi på en annen måte. Slik bøyer vi også adjektiv som slutter på -sk og -ende.

spennende – mer spennende – mest spennende

interessert – mer interessert – mest interessert

demokratisk – mer demokratisk – mest demokratisk

Bøy adjektivet riktig

(demokratisk) Norges nye grunnlov var enn grunnlovene i andre land.

(kaotisk) Situasjonen i Frankrike var kaotisk, men den ble enn før utover på 1790-tallet.

(nasjonalistisk) Det var ikke så mange nordmenn som var sterkt nasjonalistiske før år 1800. Men utover på 1800-tallet ble nordmenn enn før.

(populær) Napoleon var enn kong Ludvig 16.

DANMARK-NORGE UNDER NAPOLEONSKRIGENE

Spørsmål til teksten

1 Hvilket land var Norge i union med helt i begynnelsen av 1814?

2 Og hvilket land var Norge i union med på slutten av det samme året?

3 Mellom disse to unionene skjedde det noe veldig viktig. Hva?

4 Hvorfor ville Storbritannia ta den dansk-norske krigsflåten?

5 Hvorfor gikk Danmark-Norge inn i Napoleonskrigene på Frankrikes side?

6 Hvorfor ble den franske generalen Jean Baptiste Bernadotte kronprins i Sverige, og hvilket svensk navn tok han som kronprins?

7 Kronprins Karl Johan av Sverige klarte å få til en avtale som gjorde at Sverige kanskje kunne få kontroll over Norge. Hva måtte Sverige gjøre for å få til dette?

8 Det er flere årsaker til at mange mennesker i Norge sultet. Hvilke?

DANMARK-NORGE UNDER NAPOLEONSKRIGENE

9 Hva er barkebrød?

10 Nasjonalismen ble viktigere i Europa på slutten av 1700-tallet. Vi kan gjerne si at nasjonalisme kan bety to ting. Hvilke?

11 Var det mange nordmenn som ønsket og kjempet for at Norge skulle styre seg selv?
